

Urząd Lotnictwa Cywilnego	PODRĘCZNIK CERTYFIKACJI I NADZORU OPERACYJNEGO PNO-965	Dział: Proces certyfikacji
---------------------------------	---	--

ROZDZIAŁ 5.8 – ZATWIERDZANIE PROGRAMÓW ZARZĄDZANIA RYZYKIEM WYSTĄPIENIA ZMĘCZENIA (FRM)

1. PODSTAWY PRAWNE

Podstawą prawną do realizacji niniejszej procedury są:

- a) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i rady (WE) nr 216/2008 [pkt 7 lit. f) i g) oraz pkt. 8 lit. f) załącznika IV];
- b) Rozporządzenie Komisji (UE) nr 965/2012 pkt ORO.FTL.120;
- c) Akceptowalne sposoby spełnienia wymagań (AMC) i materiały doradcze (GM) do Part – ORO (podczęść FTL);
- d) Specyfikacje certyfikacyjne i materiały zawierające wytyczne dla zarobkowego transportu lotniczego samolotem – operacje rozkładowe i czarterowe (CS-FTL.1), załącznik do Decyzji Dyrektora Wykonawczego EASA nr 2014/002/R.

2. ZASADY OGÓLNE

2.1 Zgodnie z wymaganiem ORO.FTL.120:

- a) Operator jest zobowiązany zatwierdzić program zarządzania ryzykiem wystąpienia zmęczenia (FRMS) w przypadku:
 - planowania załóg o nieznanym stopniu zaaklimatyzowania zgodnie z ORO.FTL.205 b)(3) (tabela 4) i/lub
 - ograniczania czasu wypoczynku załóg zgodnie z CS FTL.1.235 c).
- b) Operatorzy ustanawiają, wdrażają i realizują program zarządzania ryzykiem wystąpienia zmęczenia jako integralną część swojego systemu zarządzania.
- c) Opis programu zarządzania ryzykiem wystąpienia zmęczenia znajduje się w Instrukcji Operacyjnej Operatora lub w osobnej dokumentacji operatora.
- d) Zarządzanie ryzykiem wystąpienia zmęczenia odpowiada indywidualnemu programowi określania czasu lotu (IFTSS), rozmiarowi operatora oraz charakterowi i złożoności prowadzonej przez niego działalności, z uwzględnieniem zagrożeń i ryzyka właściwych dla tej działalności.
- e) Aby wykazać zgodność z przepisami rozporządzenia (WE) 216/2008 oraz rozporządzenie (UE) 965/2012 (podczęść ORO.FTL), operator wdraża stosowne

specyfikacje certyfikacyjne (CS-FTL.1), które zostały przyjęte przez Agencję.

- f) Przed wdrożeniem programy zarządzania ryzykiem wystąpienia zmęczenia są zatwierdzane przez Prezesa Urzędu.

3. DEFINICJE I SKRÓTY

IFTSS (Individual Flight Time Specification Schemes) oznacza indywidualny program określania czasu lotu.

FRM (Fatigue Risk Management) oznacza program zarządzania ryzykiem wystąpienia zmęczenia, ustanowiony jako integralna część systemu zarządzania operatora.

FDP (Flight Duty Period) oznacza okres pełnienia czynności lotniczych, rozpoczynający się w chwili, w której członek załogi ma zgłosić się do pełnienia służby, która może obejmować wykonanie jednego lotu lub serii lotów, i kończący się w chwili ostatecznego zatrzymania się statku powietrznego i wyłączenia jego silników na koniec ostatniego lotu, podczas którego osoba ta występuje w charakterze operacyjnego członka załogi;

Okres Wypoczynku oznacza ciągły, nieprzerwany i określony okres po pełnieniu lub przed pełnieniem służby, podczas którego członek załogi jest zwolniony z wszystkich obowiązków, pozostawania w gotowości oraz pozostawania w rezerwie.

4. PROCEDURA APLIKACYJNA

4.1 Operator ubiegający się o uzyskanie zatwierdzenia **PROGRAMY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM WYSTĄPIENIA ZMĘCZENIA (FRM)** składa wniosek o zatwierdzenie zmiany wymagającej uprzedniego zatwierdzenia w zakresie Instrukcji Operacyjnej na druku **ULC-AOC-01_965** w terminie co najmniej 40 dni przed planowaną datą stosowania tego schematu.

4.2 Do każdego wniosku operatora należy załączyć dokumenty potwierdzające zgodność operatora z wymaganiami ORO.FTL.120 w zakresie wdrożenia programu zarządzania ryzykiem wystąpienia zmęczenia jako integralnej części swojego systemu zarządzania.

4.3 Po wpłynięciu pakietu wniosku ULC-AOC-01_965, SKPC (LOL-5) dokonuje **analizy**

Wydanie z: 29.03.2018 Zmiana Nr: 9	ZATWIERDZANIE PROGRAMÓW ZARZĄDZANIA RYZYKIEM WYSTĄPIENIA ZMĘCZENIA (FRM)	PNO-2-05-08 Strona 1/2
---------------------------------------	---	----------------------------------

Urząd Lotnictwa Cywilnego	PODRĘCZNIK CERTYFIKACJI I NADZORU OPERACYJNEGO PNO-965	Dział: Proces certyfikacji
---------------------------------	---	--

formalnej wniosku i w sytuacji stwierdzonych braków wzywa Wnioskodawcę do ich uzupełnienia w terminie 7 dni.

4.4 Po otrzymaniu kompletnego pakietu wniosku ULC-AOC-01_965, **wyznaczony pracownik LOL-3** przeprowadza proces wstępnej oceny merytorycznej, szczegółowa ocena jest prowadzona we współpracy z wyznaczonym przez Naczelnika LOL-1 zespołem opiniującym, w sytuacji stwierdzonych uchybień, wzywa wnioskodawcę (poprzez LOL-5) do ich uzupełnienia w terminie 30 dni.

UWAGA: W zespole LOL-1 musi się znaleźć przynajmniej jeden inspektor ze specjalizacją SMS.

5. PROCEDURA OCENY MERYTORYCZNEJ

5.1 Ocena merytoryczna wniosku o zatwierdzenie programu zarządzania ryzykiem wystąpienia zmęczenia **FRM** prowadzona jest w oparciu o właściwe części listy kontrolnej **LK_FRM_CER-01**.

Procesowi podlegają:

1. Ocena Instrukcji Operacyjnej część A - określenie polityki i zakres systemu FRM.
2. Ocena rozdziału 7 Instrukcji Operacyjnej część A - Ograniczenia czasu lotu, służby oraz wymagania dotyczące wypoczynku.
3. Ocena Instrukcji operacyjnej część D - Program szkolenia z zakresu zarządzania zmęczeniem.
4. Dokumentacja FRM.
5. Inne (o ile dotyczy) niezbędne procedury.

5.2 Warunkiem merytorycznej rekomendacji dla przeprowadzenia audytu, konieczny jest pozytywny wynik przeprowadzonej **oceny dokumentacji**.

6. AUDYT

6.1 W uzgodnionym terminie odbywa się audyt certyfikacyjny w obszarze określonym w **LK_FRM_CER-01**.

6.2 Po pozytywnym wyniku audytu lub w wyniku odstąpienia od audytu, wyznaczony pracownik LOL-3 przekazuje całość dokumentacji Operatora wraz z rekomendacją do LOL-5.

7. ZATWIERDZENIE PROGRAMU FRM

Prezes Urzędu zatwierdza program zarządzania ryzykiem wystąpienia zmęczenia FRM poprzez zatwierdzenie zmiany do Instrukcji Operacyjnej.

CELOWO

POZOSTAWIONO

PUSTE

Wydanie z: 29.03.2018 Zmiana Nr: 9	ZATWIERDZANIE PROGRAMÓW ZARZĄDZANIA RYZYKIEM WYSTĄPIENIA ZMĘCZENIA (<i>FRM</i>)	PNO-2-05-08 Strona 2/2
---------------------------------------	--	----------------------------------